

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kovács Alajos*
 Cím: *Új kerületet kell alkotni a budai hegyvidékekből.*
 Forrás: *Magyarország*
 Bp. (Hely) 1929. II. 10. (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Tárgy	352
Hely	
Idő	"1929"
Személy	
Hel	352.01 "1929"

Új kerületet kell alkotni a budai hegyvidékekből

A budai hegyvidék polgársága régóta elégedetlen a mai közigazgatási kerületi beosztással. A hatalmas kiterjedésű I. és II. kerület külső részeit ma már mindenféle állandó lakosság lepi el. Így nemcsak az adófizetés, hanem a sokféle közigazgatási ügy elintézése is mind több és több polgárra ró oklatan terhet azzal, hogy az I. kerületi előljáróság a Várban van.

A Budahegyvidéki Társaskör a környékbeli más társadalmi egyesületekkel együtt — a mind tarthatatlanabbá váló helyzet megváltoztatása érdekében azt kéri, hogy a más kerületek érdekében szintén halaszthatatlan új kerületi beosztás a mai I. és II. kerületek külső hegyvidékét önálló közigazgatási kerületbe egyesítse. A hegyvidék utközpontjában: a Svábhegy alján levő Városmajor táján, illetve a Hűvösvölgy elején létesített új előljáróság egy csapásra megjavítaná a mai helyzetet.

Hatvanéves a mai kerületi beosztás

Nemsokára hatvan éve lesz, hogy a Budapest törvényhatóságának alakításáról és rendezéséről szóló 1872. évi XXXVI. törvény cikk elkészült. Ekkor Budapest még kis város volt és a kerületi beosztás ennek megfelelően készült. A kerületek a törvény készítésekor arányosak voltak, azért történt az hogy a IV. kerület több bizottsági tagot ka-

pott, mint az akkor még kisebb lélekszámú budai kerületek. Azóta egyes kerületek óriási fejlődést értek el. Az I. kerület abban az időben csak a Várból, Tabánból és az akkor még kis Krisztinavárosból állott. A lágymányosi hatalmas városrészeknek akkor még nyoma sem volt. A Ferenc József-híd kiépítése után gombamódra nőttek ki a hatalmas bérpaloták. A Boráros-téri hid kiépítése után a Lágymányos újabb hatalmas fejlődése várható.

A Zugligetben és a Hűvösvölgyben még a 80-as években alig volt egy-két ház. A Farkasréten csak gyümölcsösök voltak. A Pasaréti téglagyár volt, a többi területe víz alatt volt. Azóta ezeken a részeken egész kerülváros fejlődött.

Az utak kiépítése folytán és megfelelő közlekedés esetén a budai hegyvidék óriási fejlődés előtt áll. Egy-két éven belül a családi házak százainak felépítését várhatjuk.

A készülő székesfővárosi törvény kétségtelenül intézkedni fog a kerületek új felosztásáról, mert olyan kerületeket, mint pl. a VII. kerület is, amelynek csaknem 200.000 lakosa van, jól adminisztrálni nem lehet.

Az adózás tekintetében a kerületek felosztása részben már megtörtént, de szükséges az a közigazgatás tekintetében is.

Kívánatos volna, hogy az új törvény a fejlődést már most tekintetbe vegye. Ne egy-két évre készüljön, hanem olyan kerületi beosztást kapjunk, amelyik úgy a világváros, mint a polgárság érdekeinek is megfelel.

Huszonöt év alatt megkétszereződött az I. kerület lakossága

Nézzük a jelenlegi helyzetet.

Az I. kerület 5864.22 hektár, a IV. kerület 95.93 hektár. Tehát az I. kerület 60-szor oly nagy, mint a IV. kerület. Az I. kerület területe Budapest területének 30.1%-a, tehát csaknem egyharmadrésze. A jelenlegi kerületi beosztásnál területileg óriási a különbség az eltérések.

Az I. kerület 101.553 lakosával szemben a IV. kerületnek mindössze 26.389 lakosa van, tehát az I. kerületnek csaknem négy-szer annyi lakosa van, mint a IV. kerületnek.

Ha Budapest félévszázados fejlődését nézzük, azt látjuk, hogy míg az I. kerület állandó fejlődés alatt áll, a IV. kerület visszafejlődik.

1880-ban az I. kerületnek volt 1809 épülete, 1927-ben 3941 épülete volt; 1880-ban a IV. kerületnek volt 594 épülete, 1927-ben 527 épülete volt; tehát míg 47 év folyamán az I. kerület épületeinek száma megkétszereződött, addig a IV. kerületben esőkkel.

Az új építkezés terén pedig az összehasonlítás a következő: Míg az I. kerületben 1927-ben 255 épület épült 1280 lakással, addig a IV. kerületben két épület épült 62 lakással.

Népesség tekintetében a fejlődés: 1900-ban az I. kerületnek volt 46.438 lakosa, 1925-ben 101.553 lakosa; 1900-ban a IV. kerületnek volt 23.530 lakosa, 1925-ben 26.389 lakosa.

Míg az I. kerületben az utolsó 25 év alatt több, mint kétszeresére emelkedett a lakosság száma, addig a IV. kerületben a szaporodás alig észrevehető.

Ha az I. kerület lakosai számát összehasonlítjuk Magyarország városaival, úgy azt látjuk, hogy az egész országban csak két olyan város van, amelyik az I. kerület lakosainak számát eléri és pedig Szeged 123.642 lakossal és Debrecen 107.181 lakossal. Ma-

gyarországnak népességre nézve harmadik legnagyobb városa, Kecskemét, 77.716 lakosával már távolról sem éri el az I. kerület 101.553 főnyi lakosságát.

A törvényhatósági joggal felruházott városok közül

Baja	19.153 lakossal
Sopron	36.294
Székesfehérvár	39.554

Összesen 94.901 lakossal

együttvéve sem éri el az I. kerület lakosainak a számát.

Amikor 1872-ben a fővárosi kerületi beosztás készült, az egyes kerületek, ha területileg nem is, de lélekszámukat tekintve még arányosak voltak. A hat évtized folyamán azonban egyes külső kerületek a belsők rovására hatalmas fejlődésnek indultak. A régi kerületi beosztás tehát a lélekszámfejlődés szempontjából sem felel meg a mai élet-követelményeknek.

Hidegkuttól Budaörsig...

Az I. kerület északról délre Hidegkuttól Albertfalváiig, keletről nyugatra meg a Dunától Budaörsig terjed. Ilyen óriási, hegyekkel völgyekkel szaggatott és hozzá roppantul épülő városrészt egységesen vezetni nem lehet.

Ha valaki ma pl. vámmentesség, vagy bármi egyéb ügyben szegénységi bizonyítványt kér sürgősen és véletlenül Kelenföldön lakik, akkor a következő utat kénytelen megtenni:

1. félmegy a Várba a kerületi előljáróságra, ahol kivánságáról felveszik a jegyzőkönyvet;

2. lemegy a Lágymányosra az adóhivatalba, itt rávezetett a jegyzőkönyvre, hogy nem fizet adót;

3. visszamegy a Várba és átadja a jegyzőkönyvet;

4. a következő nap újból felmegy a Várba és átveszi a sürgős szegénységi bizonyítványt. Ha az illetőnek jó lába van és nem veszi a siklót igénybe, az eltöltött napokon felül akkor is kiad villamosra egy sürgős szegénységi bizonyítványért: 5×24 fillért, összesen 1 pengő 20 fillért. A Budakeszi-ut alsó részén, továbbá a Hidegkuli-uton az ut egyik oldalán lakók az I. kerülethez, a másik oldalán lakók a II. kerülethez tartoznak. A polgárok egymással átellenben laknak, de egyik a Várba, a másik az alaguton túl eső előjáróságra futko-évente hányszor.

A Pasarét, a Törökvész, a Csatárka utjai, természetesen a völgyet keresve, mind a Budakeszi-ut s a Retek-utca felé vezetnek. Ugyanugy a Zugliget, a Virányos, a Kutvölgy, a Harangvölgy s a Csillagvölgy utjai is; ám ugyanide vezet a Svábhegy legfontosabb közlekedő-eszköze, a fogaskerekű vasut is.

A természetes uthálózat, a közlekedés utmutatását megszüvelve, leghelyesebb lenne, ha a Zugliget, Hűvösvölgy, Lipótmező, Csatárka, Törökvész, Kutvölgy, Virányos, Hunyadorom, Csillagvölgy, Harangvölgy, Svábhegy, Kísvábhegy önálló kerület lenne, amelynek központjában az összes közlekedési eszközök mellett a Retek-utcai hurok vágánynál levő erdészeti épületben, vagy a Városmajor, vagy a régi vizivárosi temető helyén lenne az új előjáróság. Ideiglenesen a célra a jövő évben kiürítésre kerülő Budakeszi-uti vámházat is fel lehetne használni. Itt fut össze a svábhegyiek közlekedési eszköze: a fogaskerekű vasut, a zugligetieké a 81-es villamos és a hűvösvölgyieké: a 83-as villamos.

Jó utak és jó közigazgatás esetén a budai hegyvidék nemcsak hogy nem áll meg a mai nagy fejlődés útján, hanem nem sok idő múlva Budapest legszebb és legegészségesebb kertvárosa, a belső kerületekhez nem kötött tisztviselők és egyéb polgárság legnagyobb részének ideális lakóhelye lesz. Olyan városrész alakulna itt ki, amelyiknek fekvésének természeti szépségeivel, levegőjével, napfényével, téli-nyári sporthelyeivel, pompás villáival és családházaival Európa egyetlen városának villanegyede vagy tisztviselőtelepe sem vetekedhetné!

Kováts Alajos